

Sygn. akt V CZ 72/17

POSTANOWIENIE

Dnia 14 grudnia 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Teresa Bielska-Sobkowicz (przewodniczący,
sprawozdawca)

SSN Maria Szulc

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

w sprawie z powództwa K. K. i W. K.
przeciwko [...] Bankowi S.A. w K.
o zapłatę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 14 grudnia 2017 r.,
zażalenia powodów na wyrok Sądu Okręgowego w K.
z dnia 29 czerwca 2017 r.,

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę do ponownego
rozpoznania Sądowi Okręgowemu w K., pozostawiając mu
rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w K. na skutek apelacji pozwanego [...] Banku [...] S.A. w K. wyrokiem z dnia 29 czerwca 2017 r. uchylił wyrok Sądu pierwszej instancji i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny wskazał, że w sprawie, w której zachodzi podstawa do uznania postanowienia umownego za niedozwolone, możliwe są następujące rozwiązania: dalsze obowiązywanie umowy bez tego postanowienia (o ile jest to możliwe); dalsze wykonywanie umowy z założeniem, że w miejsce wyeliminowanego postanowienia zastosowanie znajdzie odpowiedni przepis dyspozytywny, jeżeli taki przepis istnieje; nieważność całej umowy; obowiązywanie umowy w całości, w pierwotnym kształcie, tj. wraz z abuzywnym postanowieniem. Zdaniem tego Sądu, w okolicznościach sprawy nie ma możliwości wykonania umowy o mieszkaniowy kredyt budowlano–hipoteczny w złotych, indeksowany kursem franków szwajcarskich, po wyeliminowaniu postanowień o charakterze abuzywnym. W odniesieniu do przedmiotu regulacji tych postanowień, dotyczących sposobu ustalania kursu waluty stanowiącej miernik waloryzacji (indeksacji), nie zachodzi też możliwość zastosowania w ich miejsce przepisu dyspozytywnego, ponieważ potencjalnie możliwy do zastosowania art. 358 § 2 k.c., przewidujący jako podstawę dla ustalenia wartości waluty obcej kurs średni NBP, zaczął obowiązywać już po dacie zawarcia umowy z 30 czerwca 2008 r., tj. od dnia 24 stycznia 2009 r.

Wskazał ponadto, że ocena, które z powyższych rozwiązań należy zastosować, wymaga szczegółowej, zindywidualizowanej analizy sytuacji powodów według stanu aktualnego na dzień orzekania, analiza ta nie została zaś przeprowadzona, a tym samym Sąd pierwszej instancji nie rozpoznał istoty sprawy. Sąd ten uznał, że rozstrzygnięcie sprawy wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w celu ustalenia sytuacji życiowej i ekonomicznej powodów, co umożliwi określenie skutków, jakie mogą się dla nich wiązać z uznaniem umowy z dnia 30 czerwca 2008 r. za nieważną w całości na skutek niemożności jej wykonania bez postanowień, którym zarzucili abuzywność. Tak poczynione ustalenia będą mogły stanowić podstawę rozstrzygnięcia co do tego, czy zachodzą

przesłanki uznania spełnionych przez powodów świadczeń za pozbawione podstawy prawnej, a w konsekwencji czy i w jakim zakresie żądanie pozwu należy uznać za zasadne.

Od powyższego wyroku zażalenie wnieśli powodowie, zaskarżając ten wyrok w całości. Wnosząc o jego uchylenie i przekazanie Sądowi Okręgowemu sprawy do ponownego rozpoznania, zarzucili naruszenie art. 385 oraz art. 386 § 4 k.p.c. w związku z art. 233 § 1 k.p.c. oraz art. 385¹ § 1 - § 4 k.c.

Pozwany w odpowiedzi na zażalenie wniósł o uwzględnienie zażalenia i uchylenie zaskarżonego wyroku. Zastrzegł przy tym, że uznanie zażalenia nie oznacza jednoczesnego przyznania przez pozwanego racji powodom w zakresie, w jakim wywód zażalenia dotyczy istoty sporu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W postępowaniu wywołanym wniesieniem zażalenia na podstawie art. 394¹ § 1¹ k.p.c., Sąd Najwyższy bada jedynie, czy sąd drugiej instancji prawidłowo przyjął, że zachodzi jedna z przyczyn uzasadniająca uchylenie wyroku sądu pierwszej instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, objętych art. 386 § 2 i 4 k.p.c. Zażalenie nie może zmierzać do oceny zasadności żądania pozwu, ani apelacji, czy merytorycznego stanowiska prawnego sądu drugiej instancji. Dokonywana kontrola ma zatem charakter formalny.

Zakresem kontroli w postępowaniu zażaleniowym jest zbadanie, czy sąd drugiej instancji prawidłowo pojmował przyczynę uzasadniającą wydanie orzeczenia kasatoryjnego i czy jego merytoryczne stanowisko uprawniało do podjęcia takiej decyzji procesowej. Jeżeli przyczyną uchylenia wyroku było nierozpoznanie przez sąd pierwszej instancji istoty sprawy, to kontrola Sądu Najwyższego ogranicza się do oceny prawidłowości zastosowania art. 386 § 4 k.p.c., tj. trafności zakwalifikowania przez sąd drugiej instancji stanu sprawy, jako występowania w niej tej podstawy.

Do nierozpoznania istoty sprawy dochodzi jedynie wtedy, gdy rozstrzygnięcie sądu pierwszej instancji nie odnosi się do tego, co było przedmiotem sprawy, gdy sąd ten zaniechał zbadania materialnej podstawy żądania albo merytorycznych zarzutów strony, bezpodstawnie przyjmując, że istnieje przesłanka

materialnoprawna lub procesowa unicestwiająca roszczenie. Postępowanie apelacyjne obejmuje natomiast merytoryczne rozpoznanie sprawy, sąd odwoławczy rozpoznaje sprawę na nowo, w związku z tym uwzględnienie apelacji powinno zgodnie z art. 386 § 1 k.p.c. prowadzić w zasadzie do zmiany zaskarżonego wyroku i wydania orzeczenia rozstrzygającego w granicach zaskarżenia o żądaniu pozwu, a wyjątkowo do uchylenia wyroku (zob. uchwałę 7 sędziów SN zasadę prawną z dnia 31 stycznia 2008 r., sygn. akt III CZP 49/07, OSNC 2008, nr 6, poz. 55 oraz postanowienie SN z dnia 18 listopada 2016 r., sygn. akt I CZ 86/16, www.sn.pl).

Sąd Okręgowy za przyczynę wydania wyroku kasatoryjnego uznał konieczność przeprowadzenia szczegółowej analizy materialnej i życiowej sytuacji powodów, dokonanej według stanu aktualnego na dzień orzekania, która miałaby umożliwić ocenę, które z wyżej wskazanych rozwiązań należy w niniejszej sprawie zastosować. Analizę tę jednak mógł przeprowadzić samodzielnie, ustalając jedynie okoliczności, których ustalenia oczekuje od Sądu Rejonowego i dokonując własnego wyboru określonego rozwiązania z tych, które pozostawił do dyspozycji Sądowi Rejonowemu. Sąd Rejonowy, wbrew pogładowi Sądu Okręgowego, orzekł o roszczeniu sformułowanym w pozwie, a dalsze postępowanie po uchyleniu wyroku obejmowałoby tylko fragment ustaleń faktycznych i wybór jednego ze wskazanych rozwiązań.

Wobec powyższego, na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji, pozostawiając rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie, stosownie do art. 108 § 2 w zw. z art. 398²¹ i art. 394¹ § 3 k.p.c.